

SKLADBA

Druhy vět podle postoje mluvčího

- **oznamovací:** Půjdu do kina.
- **tázací:** Jakou má barvu?

Otázky v tázací větě mohou být:

- **doplňovací** – doplňujeme si neúplnou znalost něčeho, bývají uvozeny tázacími zájmeny nebo tázacími příslovci (Kdo to přišel? Kam jdeš?).
- **zjišťovací** – zjišťujeme, zda je správné to, co máme na mysli, či nikoliv. Odpovídáme na ně přisvědčením **ano** nebo popřením **ne** (Je to tvoje kniha?).

- **rozkazovací:** Ukažte nám tu knihu.
- **přací:** Kdyby aspoň svítilo slunce!
- **zvolací:** Však já ho najdu!

Vykřičník píšeme vždy za větou **zvolací**, za důraznou větou **rozkazovací** a zpravidla i za větou **přací**.

Cvičení:

1. Určete věty podle postoje mluvčího.

Teplé počasí posledních dnů nás láká do přírody.
Kdy pojedete náš vlak?
Pomozte mamince s těmi taškami!
Tady je krásně!
Ať se vám víkend vydaří.
Vlaky se rozjíždějí na všechny strany.
To se mi dneska povedlo!
Kde jsi byl tak dlouho?
Dejte pozor u první koleje!
Jak se to tu, panečku, změnilo!
Kéž už nastanou prázdniny.
Na nádraží se shromažďují zástupy výletníků.

2. Rozlište otázky zjišťovací a doplňovací.

Už jsi umyla nádobí?
Pojedeme autem, nebo vlakem?
Kolik stojí kilo jahod?
Proč se nepřiznáte?
Vzala si maminka deštník?
Napíšeme mu dopis?
Proč jsi nebyl ve škole?
Koupíš si zmrzlinu?
Mohu ti pomoci?

Máš dnes čas?

Řešení:

1. Teplé počasí letních dnů nás láká do přírody. Kdy pojedete náš vlak? Pomozte mamince s těmi taškami! Tady je krásně! Ať se vám víkend vydaří. Vlaky se rozjíždějí na všechny strany. To se mi dneska povedlo! Kde jsi byl tak dlouho? Dejte pozor u první koleje! Jak se to, panečku, změnilo! Kéž už nastanou prázdniny. Na nádraží se shromažďují zástupy výletníků.	oznamovací tázací rozkazovací zvolací přací oznamovací zvolací tázací rozkazovací zvolací přací oznamovací
2. Už jsi umyla nádobí? Pojedeme autem, nebo vlakem? Kolik stojí kilo jahod? Proč se nepřiznáte? Vzala si maminka deštník? Napíšeme mu dopis? Proč jsi nebyl ve škole? Koupíš mi zmrzlinu? Mohu ti pomoci? Máš dne čas?	zjišťovací doplňovací doplňovací doplňovací zjišťovací zjišťovací doplňovací zjišťovací zjišťovací zjišťovací

Věta jednoduchá a souvětí

V jednoduché větě je **jedna základní skladební dvojice**, v souvětí jsou **dvě i více**.

Věta jednoduchá: Zním Jirkovy přátele.

Souvětí: Na pole vyjely traktory a brzy lány zhnědly čerstvou oranicí.

Cvičení:

Určete, zda jde o větu jednoduchou či souvětí.

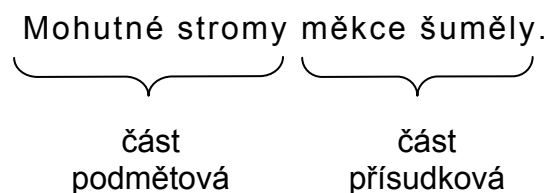
1. Na moři pluly velké parníky i malé rybářské loďky. 2. Byla jsem malinkou částčkou bílého obláčku. 3. Roste jako z vody. 4. Tichá voda břehy mele. 5. Každý z nás má jistě představu o tom, jak by chtěl prázdniny prožít. 6. Láďův strýc se nám svěřil, že projezdil pomalu celou Evropu, a dokonce až do Kanady se vydal, aby našel kraj, kde by se mu nejvíce líbilo. 7. Letos se chtějí toulat po Beskydech. 8. Je to prý jeden z nejkrásnějších koutů Moravy. 9. Po dešti nás v lese obtěžují komáři a mouchy. 10. Děkujeme vám, že se přezouváte. 11. Babička a vnouček si vyjedou na výlet. 12. Promiňte nám to, my jsme vás nechtěli urazit. 13. Byla jednou jedna chudá vdova a ta měla dvě dcery. 14. Hrad si prohlédl i náš dědeček. 15. Zalehnu a hned usnu. 16. Zalehlo mi v uších.

Řešení:

1. jednoduchá, 2. jednoduchá, 3. jednoduchá, 4. jednoduchá, 5. souvětí, 6. souvětí, 7. jednoduchá, 8. jednoduchá, 9. jednoduchá, 10. souvětí, 11. jednoduchá, 12. souvětí, 13. souvětí, 14. jednoduchá, 15. souvětí, 16. jednoduchá

Věty podle členitosti

- **dvojčlenné** – můžeme je rozdělit na část podmětovou a přísudkovou

Pozor:

Věty s **nevyjádřeným podmětem** nebo s **podmětem všeobecným** jsou věty **dvojčlenné!!!**

- **jednočlenné** – nemůžeme je rozdělit na část podmětovou a přísudkovou, vyjadřují obsah jen jedním základním větným členem

Základem jednočlenné věty může být:

- **určité sloveso** (K večeru se stmívá.)
Jednočlenné věty, jejichž základem je sloveso (jednočlenné věty slovesné), vyjadřují nejčastěji:
  - přírodní jevy (Mrzne. Blýská se. Chumelí.)
  - stavy duševní nebo tělesné (Je mi špatně. Stýská se mi.)
- **podstatné jméno** (Fantastický pohled!)
- **přídavné jméno** (Velmi zajímavé!)
- **příslovce** (Zvolna vpřed!)
- **infinitiv** (Otevřít okna!)
- **citoslovce** (Psst!)

Jednočlenné věty jmenné bývají v nápisech, nadpisech, názvech knih... (Kino. Příklad jara. Bílá nemoc.)

Věty infinitivní vyjadřují důrazný rozkaz, zákaz, výzvu... (Nekouřit! Zpívat!)

Jednočlenným větám vyjádřeným podstatným jménem, přídavným jménem, příslovcem, infinitivem, citoslovcem říkáme také větné ekvivalenty.

Cvičení:

1. Určete, které věty jsou jednočlenné (větné ekvivalenty) a které dvojčlenné.

1. Setmělo se. 2. Je mi špatně. 3. Bolí mě hlava. 4. Bolí mě v krku. 5. Nechod' mi na oči! 6. Mrzne. 7. Babička. 8. Domek u lesa byl malý. 9. Padá sníh. 10. Sněží. 11. Okouzlivý pohled! 12. Nekouřte! 13. Nevykláněť se z oken! 14. Zedníci stavěli dům. 15. Těšíme se na brzkou shledanou. 16. Prší. 17. Nemluvit! 18. V drobném studeném dešti se nám šlo velice obtížně. 19. Ve stánku prodávali upomínkové předměty. 20. Jaro začínalo pěknými slunečnými dny. 21. Z okna bylo vidět lesnaté horské stráně. 22. Vpřed! 23. Tiše!

2. Věty jednočlenné převedte na dvojčlenné.

Mrzlo. Začalo sněžit. Nekouřit! Je mi smutno. Psst! Běžet! Nahlas! Chutnalo mi. Schylovalo se k bouři. Často se tam zpívalo. Bolí mě od rána v krku. Blýská se. Smráká se.

3. Věty dvojčlenné převedte na jednočlenné.

Nezlobte! Začal padat drobný déšť. Nenahýbejte se z oken! Vraťte se zpátky. Viděli jsme panorama Prahy. Mám bolesti v zádech. V kamnech zapraskal oheň.

Řešení:

1. 1. jednočlenná 2. jednočlenná 3. dvojčlenná 4. jednočlenná 5. dvojčlenná 6. jednočlenná 7. jednočlenná (větný ekvivalent) 8. dvojčlenná, 9. dvojčlenná 10. jednočlenná 11. jednočlenná (větný ekvivalent) 12. dvojčlenná 13. jednočlenná (větný ekviva-

- lent) 14. dvojčlenná 15. dvojčlenná 16. jednočlenná 17. jednočlenná (větný ekvivalent) 18. jednočlenná 19. dvojčlenná 20. dvojčlenná 21. jednočlenná 22. jednočlenná (větný ekvivalent) 23. jednočlenná (větný ekvivalent)
2. Bylo mrazivé počasí. Začal padat sníh. Nekuřte! Mám smutnou náladu. Buďte tiše! Utíkejte! Mluvte nahlas. Jídlo bylo chutné. Blížila se bouře. Často jsme tam zpívali. Bolí mě od rána krk. Blesk ozářil oblohu. Nastává tma.
  3. Nezlobit! Drobně pršelo. Nenahýbat se z oken. Zpět! Bylo vidět panorama Prahy. Bolí mě v zádech. V kamnech zapraskalo.

Větné členy

Větné členy jsou slova plnovýznamová. Větné členy jsou:

- **základní:** **podmět a přísudek** = základní skladební dvojice
- **rozvíjející:** **přívlastek, předmět, příslovečné určení, doplněk** (blíže určují, zpřesňují podmět nebo přísudek)

Každý větný člen může být:

- **holý:** (Chlapci závodí.)
- **rozvitý:** (Mladí chlapci závodí.)
- **několikanásobný:** (Chlapci a děvčata závodí. - skládá se z několika členů na sobě nezávislých).

Za **holý větný člen** považujeme:

- **předložkový pád:** na cestu, během plavby, na sebe, ...
- **zvrtné sloveso:** spoléhá se, jsou si vědomi, ...
- **složený slovesný tvar:** mohlo by, popřáli jsme, ...
- **sloveso způsobové (modální):** **moci, muset, smět, mít, chtít + infinitiv**, (musí pomáhat, mohl by pracovat, ...)
- **sloveso fázové:** **začít, začínat, přestat, přestávat + infinitiv**, (přestal foukat, začali malovat, ...).

Větnými členy nejsou:

- **spojky:** a tak, když, ...
- **částice:** ať, jen, ...
- **předložky:** **samy o sobě nejsou větným členem**, stávají se součástí větného členu teprve ve spojení s **podstatným jménem a přídavným jménem nebo zájmenem** (během odpoledne, na cestu, ...).

Základní větné členy

Podmět

- vyjadřuje původce nebo nositele činnosti, vlastnosti nebo stavu
- tážeme se **1. pádovou otázkou** (kdo? co?) a přísudkem
- podmět bývá vyjádřen:
  - podstatným jménem (**Záclona** splývá na zem.)
  - přídavným jménem (**Nejsmělejší** ze smělých byl konečně poražen.)
  - zájmenem (**Kdosi** je za dveřmi.)
  - číslovkou (**Pět** je číslovka základní.)
  - infinitivem (**Mlčet** je někdy velké umění.)
  - příslovcem (Každé **proč** má své proto proto.)
  - předložkou (**Proti** se pojí se 3. pádem.)
  - spojkou (**Ale** je spojka souřadící.)
  - citoslovcem (Ozvalo se varovné **psst.**)

Podmět nebývá vyjádřen:

- je-li známý ze slovesného tvaru (Přerýváme záhony.)
- je-li známý z předcházející věty, ze situace nebo ze souvislosti (Babička přijela. Přivezla dětem dárky.)
- jde-li o podmět všeobecný (Psali to v novinách.)

Přísudek

- vyjadřuje, co podmět dělá, co se s ním děje nebo jaký je; tážeme se: co se praví o podmětu?

Přísudek může být:

- **slovesný** (je-li vyjádřen určitým slovesem: Otec **maluje**.)
- **jmenný se sponou** (slovesně jmenný) – skládá se ze sponového slovesa **být, bývat, stát se, stávat se** a podstatného nebo přídavného jména (Karel **bude lékařem**. Arnošt **je nejstarší**.)
- **jmenný beze spony** (Otec **nemocen**.)

Sloveso **být** a **stát se** nemusí mít vždy úlohu spony:

- sloveso **být** je samo přísudkem, znamená-li **existovat**. (Maminka **je** na zahradě. = pracuje na zahradě.)
- sloveso **stát se** je samo přísudkem, když označuje, že něco vzniklo, bývá spojeno s dalším údajem místním nebo časovým. (**Stala se** tam nehoda.)

Přísudek může být složen z určitého tvaru **neplnovýznamového slovesa a infinitivu slovesa plnovýznamového**.

Takovým neplnovýznamovým slovesem jsou:

- způsobová slovesa (moci, muset, smět, mít, chtít) **Chci vymalovat** náš byt.
- fázová slovesa (začít, začínat, přestat, přestávat, ustat...) **Přestal se usmívat**.

Pozor!!!

Infinitiv po způsobových a fázových slovesech je součástí přísudku.

Cvičení:

1. Vyhledejte ve větách podmět a určete, jde-li o podmět holý, rozvitý nebo několikanásobný.

1. Větve stromů se větrem polámaly. 2. Podél břehů potoka se táhly louky, zahrady, pole, lesíky i nízké chalupy. 3. Bílé střechy splývaly s okolím. 4. Pomalu se vlekly dny, týdny, měsíce. 5. Lidé spěchali na mši. 6. Moje oči těkaly z místa na místo. 7. Horský kraj rázem utonul v divoké sněhové vánici. 8. Pozornosti návštěvníků se těšili dravci, šelmy i plazi. 9. Zeměpis a přírodopis byly moje nejoblíbenější předměty. 10. Minulou noc hvězdy nevyšly.

2. Vyhledejte v následujících větách nevyjádřený podmět.

1. Ještě si to musím rozmyslet. 2. Praha je jedním z nejkrásnějších měst na světě. 3. Narodil se v desetičlenné rodině. 4. Přineste si do školy listy rozličných stromů. 5. Jirka se včera večer vrátil. 6. Zase jste přišli pozdě. 7. Nepoznáváte mě? 8. Při rozloučení všichni Pavla objímali. 9. Už jsi u nás dlouho nebyl. 10. Princezna se smála a tleskala. 11. V noci mě vyplašilo ťukání na okno. 12. Bydleli jsme v malém domku na kraji města.

3. Rozlište věty s podmětem nevyjádřeným a s podmětem všeobecným.

1. U pramene léčivé vody vystavěli kapličku. 2. Na ulici jsem se stal středem pozornosti. 3. Vyhlíželi jsme netrpělivě autobus. 4. Raněného uložili na pohovku v kuchyni. 5. Na pouti prodávali růžovou vatu. 6. Dověděl jsem se to až v úterý. 7. Říkali mu bratr Paleček. 8. Mívají tu výbornou zmrzlinu. 9. Budete si ještě něco přát? 10. Půjdete s námi? 11. S poctivostí nejdál dojdeš. 12. Při otravě plynem zavádíme umělé dýchání.

4. Určete podmět a přísudek (u přísudku i druh).

1. Na nástupišti netrpělivě čekaly děti. 2. Buďte vždy čestní. 3. Zase jste přišli pozdě. 4. Martinova sestra se stala lékařkou. 5. Bude nám jistě o svých zážitcích vyprávět. 6. Tisíce diváků zaplnily tribuny. 7. Za plotem zahrádky se ozvalo nečekané hurá. 8. Červnové ráno bylo opravdu překrásné. 9. Náš nový psík byl poněkud slabý. 10. Jan byl zvědavý chlapec. 11. Včera večer jsem nemohl usnout. 12. V blízkém lese jsou samé smrky. 13. Včerejší večer byl mlhavý. 14. Jirka se začíná bát přijímacích zkoušek. 15. Babička se stala rádkyní svých vnoučat. 16. Můj bratr opět zdrav.

Řešení:

1. 1. podmět rozvitý (větve stromů) 2. podmět několikanásobný (louky, zahrady, pole, lesíky, chalupy) 3. rozvitý (bílé střechy) 4. několikanásobný (dny, týdny, měsíce) 5. holý (lidé) 6. rozvitý (moje oči) 7. rozvitý (horský kraj) 8. několikanásobný (dravci, šelmy, plazi) 9. několikanásobný (zeměpis a přírodopis) 10. holý (hvězdy)
2. nevyjádřený podmět – věty číslo: 1, 3, 4, 6, 7, 9, 12

3. podmět nevyjádřený – věty číslo: 2, 3, 6, 9, 10,
 podmět všeobecný – věty číslo: 1, 4, 5, 7, 8, 11, 12

4.	<u>podmět</u>	<u>přísudek</u>	<u>druh přísudku</u>
1.	děti	čekaly	slovesný
2.	vy	buďte čestní	jmenný se sponou
3.	vy	jste přišli	slovesný
4.	sestra	se stala lékařkou	jmenný se sponou
5.	on	bude vyprávět	slovesný
6.	tisíce	zaplnily	slovesný
7.	hurá	se ozvalo	slovesný
8.	ráno	bylo překrásné	jmenný se sponou
9.	psík	byl slabý	jmenný se sponou
10.	Jan	byl chlapec	jmenný se sponou
11.	já	jsem nemohl usnout	slovesný
12.	smrky	jsou	slovesný
13.	večer	byl mlhavý	jmenný se sponou
14.	Jirka	se začíná bát	slovesný
15.	babička	se stala rádkyní	jmenný se sponou
16.	bratr	zdráv	jmenný beze spony

Rozvíjející větné členy

Předmět

- je rozvíjející větný člen, který závisí zpravidla na **slovese** (Čtu knihu.), zřídka na **přídavném jméně** (Stůl je plný knih.)
- jeho závislost je vyjádřena řízeností, tj. pád předmětu je určován řídicím členem
- na předmět se tážeme pádovými otázkami (mimo 1. a 5. pád) a nemůžeme se ptát jinak

Píšu dopis. (Co píšu? - předmět)

Píšu perem. (Jak píšu? – příslovečné určení)

Cvičení:

1. Vyhledejte ve větách předměty.

1. Zaslechl jsem rozčilené hlasy. 2. Hana dočetla knížku veršů. 3. Pozoroval jsem rybičky v akváriu. 4. Na letním táboře jsem často vzpomínal na rodiče. 5. Odpolední vedro nás velmi unavilo. 6. O čase jsem neměl ani zdání. 7. Znovu jsem slyšel šplouchání moře. 8. Hostitelka přinesla čerstvé vdolečky. 9. Nejraději nosím svetr vlastní výroby. 10. Staré vrby smáčely větve ve vodě. 11. Eva hraje na zobcovou flétnu. 12. Na nádraží mu ukradli všechny doklady.

2. Vyhledejte ve větách předměty holé a několikanásobné.

1. Břevnovský opat přivítal prezidenta republiky a ostatní hosty. 2. Před krbem jsem spatřila oba psy. 3. Hostitelka přinesla čaj a sušenky. 4. Pozoroval ostružiní, pryskyř-

níky, bolehlavy a pampelišky. 5. Obchody se starožitnostmi vykupují cenné staré předměty. 6. Proud řeky valí kaménky, písek, bahno a drobné valounky. 7. Zoologická zahrada kupuje pro opice a cizokrajné ptáky tropické a subtropické ovoce. 8. Silný škraloup ledu pokryl močály, bažiny a potoky. 9. Dobytek spásal obecní louku. 10. Před cílem jsme museli přebrodit řeku.

Řešení:

1. hlasy 2. knížku 3. rybičky 4. na rodiče 5. nás 6. o čase, zdání 7. šplouchání 8. vdolečky 9. svetr 10. větve 11. flétnu 12. mu, doklady
1. prezidenta a hosty – několikanásobný 2. psy – holý 3. čaj a sušenky – několikanásobný 4. ostružiní, pryskyřníky, bolehlavy a pampelišky – několikanásobný 5. předměty – holý 6. kaménky, písek, bahno a valounky – několikanásobný 7. pro opice a ptáky – několikanásobný, ovoce – holý 8. močály, bažiny a potoky – několikanásobný 9. louku – holý 10. řeku – holý

Přísluvečné určení

- je rozvíjející větný člen, který vyjadřuje různé okolnosti a vztahy
- závisí na slovese (Šel pomalu.), na přídavném jméně (Byl neobyčejně vytrvalý.) nebo příslovci (Učí se velmi snadno.)

Rozlišujeme tato přísluvečná určení:

- **místa** (kde? kam? kudy? odkud?) V mládí odešel **do Německa**.
- **času** (kdy? odkdy? dokdy? jak dlouho? jak často?) **Zrána** cvičil.
- **způsobu** (jak? jakým způsobem?) Dosedl **těžce** na zem.
- **míry** (do jaké míry?) Letadlo bylo **úplně** rozbito.
- **příčiny** (proč? z jakého důvodu? z jaké příčiny?) **Pro nemoc** nepřišel do školy.
- **účelu** (za jakým účelem?) Kreslil obrázky dětem **pro radost**.
- **podmínky** (za jaké podmínky?) **Při** dobré **pozornosti** by úkol pochopil.
- **přípustky** (přes kterou překážku? ani v kterém případě?) **Přes** nepříznivé **počasí** přiletělo letadlo včas.

Cvičení:

1. Vyhledejte přísluvečná určení místa, času, způsobu.

1. Sousedova zahrada vypadá úhledně. 2. Radek sedí na zahrádce. 3. Kolem lucer-ny kroužilo hejno mūr. 4. Oheň se pomalu rozhořival. 5. Lidé mě lhostejně míjeli. 6. Otočil jsem se k západu a spatřil jsem sněhobílý vrchol tyčící se za tmavým lesem. 7. Hana začala brzy psát. 8. Mluv pomaleji. 9. Na Moravě jsou lidé upřímnější. 10. Za chvílku zazněl telefon znovu. 11. Dál už musíme jít pěšky. 12. Vlak se pohyboval pomalu. 13. Ráno pokrývaly oblohu husté mraky. 14. Zítra si přispím. 15. Nesmíš mluvit rychle.

2. Vyhledejte příslovečná určení míry, příčiny, účelu, podmínky a přípustky.

1. Zameškal jsem vyučování pro nemoc. 2. Půjdeme do lesa na houby. 3. Voda se vaří při 100 stupních. 4. Při vši opatrnosti jsem už několik talířů rozbila. 5. Chlapec se třásl zimou. 6. Sešli jsme se k oslavě narozenin. 7. Bez receptu lék nedostanete. 8. Přes nepříznivé podmínky vrtulník vzlétl. 9. Kvůli bolesti břicha musel jít k lékaři. 10. Při vši opatrnosti jsem si na volejbalovém soustředění zlomil ruku. 11. Při prvních příznacích bolesti ihned vyhledejte lékaře. 12. Šel tam i přes kamarádovo varování. 13. Divadlo je kvůli rekonstrukci zavřeno. 14. Zítra k nim půjdeme na návštěvu. 15. Z vděčnosti jsem se k nim přidal. 16. Autobus se pohyboval velmi pomalu.

3. Souhrnné cvičení - určete druh příslovečného určení:

1. Vojáci stáli na můstcích. 2. Šli jsme spát pozdě večer. 3. Jakub se na chvíli odmíchl. 4. Na konci ulice jsem zahlédl pod lampami tmavou postavu. 5. Máma poslala Helenku do obchodu. 6. Domů jsme se vraceli lesem. 7. Při troše opatrnosti se nemusí nic zlého stát. 8. O prázdninách jsme chodili do lesa na maliny a borůvky. 9. Při horečce stoupá počet dechů. 10. Přes své mládí byl velice vážný. 11. Nad hlavou se mi třepotají letky ptáků. 12. Nohy se mi slabostí podlamovaly. 13. Nebylo vidět ani na krok. 14. Nemáte tu něco k snědku? 15. Písemný test jsem napsal velmi dobře.

Řešení:

1. 1. úhledně – způsobu 2. na zahrádce – místa 3. kolem lucerny – místa 4. pomalu – způsobu 5. lhostejně – způsobu 6. k západu – místa, za lesem – místa 7. brzy – času 8. pomaleji – způsobu, 9. Na Moravě – místa 10. za chvíli – času, znovu – času 11. dál – místa, už – času, pěšky – způsobu 12. pomalu – způsobu, 13. ráno – času 14. zítra – času 15. rychle - způsobu
2. 1. pro nemoc – příčiny 2. na houby – účelu 3. při 100 stupních – podmínky 4. při opatrnosti – přípustky 5. zimou – příčiny 6. k oslavě – účelu 7. bez receptu – podmínky 8. přes podmínky – přípustky 9. kvůli bolesti - příčiny 10. při opatrnosti – přípustky 11. při příznacích – podmínky 12. i přes varování – přípustky 13. kvůli rekonstrukci – příčiny 14. na návštěvu – účelu 15. z vděčnosti – příčiny 16. velmi – míry, pomalu - způsobu
3. 1. na můstcích – místa 2. pozdě – míry, večer – času 3. na chvíli – času 4. na konci – místa, pod lampami – místa 5. do obchodu – místa 6. domů – místa, lesem – místa 7. při troše opatrnosti – přípustky 8. o prázdninách – času, do lesa – místa, na maliny a na borůvky – účelu 9. při horečce – podmínky 10. přes mládí – přípustky, velice – míry 11. nad hlavou – místa 12. slabostí – příčiny 13. ani na krok – míry 14. k snědku – účelu 15. velmi – míry, dobře - způsobu

Přívlastek

- je rozvíjející větný člen
- závisí na podstatném jméně a blíže určuje nebo omezuje jeho význam

- tážeme se otázkami: jaký? který? čím?
- bývá vyjádřen jménem

Přívlastek může být:

- **shodný**
  - shoduje se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě (**mladý** muž)
  - stojí zpravidla před svým podstatným jménem, za podstatným jménem stojí při důrazu (Mám rád Prahu **novou**) nebo v odborných názvech (ky-selina **sírová**)
  - skloňuje se se svým řídicím podstatným jménem (mladý muž, mladého muže..)
- **neshodný**
  - se svým podstatným jménem se neshoduje
  - stojí zpravidla za svým podstatným jménem (na březích Vltavy)
  - neskloňuje se

Podstatné jméno může mít několik přívlastků. Ty mohou být:

- **několikanásobné**
  - tj. několik přívlastků souřadně spojených (spolehlivý, věrný a dobrý člověk)
  - několikanásobné přívlastky oddělujeme čárkou, nejsou-li spojeny spojkami a, i, ani, nebo ve významu slučovacím
  - několikanásobné přívlastky můžeme libovolně zaměnit (dobrý, věrný a spolehlivý člověk)
- **postupně rozvíjející**
  - spojení řídicího jména a shodného přívlastku je blíže určeno dalším přídavným jménem nebo zájmenem (nová plynová kamna)
  - tedy čárku mezi přívlastky nepíšeme
  - pořadí přívlastků nemůžeme libovolně měnit

Přívlastek volný a těsný:

- volný
  - může být z věty vypuštěn, aniž se změní smysl věty: Stádo ovcí, **pasoucí se na louce**, bylo hlídáno psy.
  - oddělujeme ho čárkami
- těsný
  - nemůže být z věty vypuštěn, změnil by se smysl věty: Trať **probíhající na našem území** závodníci šťastně projeli
  - těsný přívlastek čárkami neoddělujeme

Přístavek

- je rozvitý shodný přívlastek
- jeho základem je podstatné jméno
- stojí za podstatným jménem, které určuje, obsahuje nějakou novou myšlenku
- je oddělen čárkami (Bedřich Smetana, **naš největší hudební skladatel**, se narodil v Litomyšli.)

Cvičení:

1. Rozlište přívlastek shodný a neshodný.

1. Z hlubin vesmíru vycházel modravý měsíc. 2. Přípravy na ples byly v plném proudu. 3. Velké krůpěje deště padaly na kamennou dlažbu. 4. Náš učitel je vášnivý rybář. 5. Zimní krásy našich hor poznávají turisté i lyžaři. 6. Rozlehlá budova školy byla o prázdninách prázdná. 7. Za naší vesnicí se rozkládá smrkový les. 8. Zasunovací stěna oddělovala malý pokoj s knihovnou. 9. Polévkové koření zlepšuje její chuť. 10. Touha vrátit se domů ho nikdy neopustila. 11. Všichni jsme se těšili na návrat domů. 12. Na stole leží moje pero.

2. Přívlastky shodné změňte na neshodné.

1. Noční přisvit vrhal na dlaždice stíny. 2. Vtom se mezi stromy začervenala došková střecha. 3. Pokoj byl zalit měsíčním světlem. 4. Z lesa bylo slyšet holubí houkání. 5. Vzduch prosycovala podzimní vůně. 6. Rád se dívám na pamětnické filmy. 7. Dešťové kapky padaly na střechu. 8. Nejdříve se probouzejí Letenské sady. 9. Štěrk mízel pod mechovou vrstvou. 10. Počasí nám umožnilo sázet salátové sazeničky.

3. Přívlastky neshodné změňte na shodné.

1. Přípravy na ples byly v plném proudu. 2. Na jaře změkly stráně Vltavy zelení bříz. 3. Vystoupil jsem na kamennou hráz. 4. Uprostřed zahrady byly záhony tulipánů a pivoňek. 5. Rádi poznáváme krásy hor. 6. Ke zřícenině hradu se dostanete po červené značce. 7. Ulice města září světly neonů. 8. Vypravili jsme se na krkonošské hřebeny. 9. Cesta lesem byla příjemná. 10. Nad vrcholy hor vystupoval tmavý mrak.

4. Rozlište přívlastky několikanásobné a postupně rozvíjející a doplňte čárky.

1. Nejstarší zachovaná lékařská kniha pochází z Číny. 2. Do pokoje vstoupila vysoká štíhlá urostlá dívka. 3. Čekal na nás dlouhý únavný vyčerpávající den. 4. V dálce se objevily první šedivé střechy stavení. 5. Naše babička byla hodná obětavá pracovitá a skromná žena. 6. Hana je sympatická usměvavá milá a zdvořilá dívka. 7. Bylo krásné zasněžené prosincové odpoledne. 8. Každé jaro pokrývají pampelišky zahradu něžnými žlutými kvítky. 9. Čerstvě posečená tráva vydávala sladkou sennou vůni. 10. Lucie obývala krásný slunný pokoj. 11. Vtipná veselá i užitečná zábava příjemně ubíhala. 12. Tým skokanů na lyžích překvapil na zimních olympijských hrách.

5. Vyhledejte v následujících větách přívlastek volný a těsný a přístavek a doplňte čárky.

1. Hračky rozházené po pokoji svědčily o přítomnosti dětí v bytě. 2. Jídelní stůl pokrytý svátečním ubrusem se prohýbal pod množstvím dobrot. 3. Přiblížily se prázdniny nejkrásnější část roku. 4. Zděná kaplička stojící pod zkroucenými větvemi staré jabloně mě upoutala svou tichou krásou. 5. Jediný blesk skolil lípu staletou strážkyni chalup krčících se kolem ní. 6. Kopečky jsou na mapě natřeny plavou barvou podobající se vyschlé hlíně. 7. Okolo zahrádky mého dětství tekla potok zacloněný vrbami a olšemi. 8. Sportovci reprezentující naši republiku na mistrovství Evropy příjemně překvapili vynikajícími výkony. 9. Gotická katedrála slavnostně osvětlená ze stran i ze

zdola se tyčila před námi. 10. Roli Libuše nejmladší Krokovy dcery a české kněžny mnohokrát vytvořila Marie Podvalová.

Řešení:

1. vesmíru – neshodný, modravý – shodný 2. na ples – neshodný, plném – shodný 3. velké – shodný, deště – neshodný, kamennou – shodný 4. náš – shodný, vášnivý – shodný 5. zimní – shodný, našich – shodný, hor – neshodný 6. rozlehlá – shodný, školy – neshodný 7. naši – shodný, smrkový – shodný 8. zasunovací – shodný, malý – shodný, s knihovnou – neshodný 9. polévkové – shodný, její – shodný 10. vrátit se – neshodný 11. domů – neshodný 12. moje – shodný
1. noční přísvit – přísvit noci 2. došková střecha – střecha z došků 3. měsíčním světlem – světlem měsíce 4. holubí houkání – houkání holubů 5. podzimní vůně – vůně podzimu 6. pamětnické filmy – filmy pro pamětníky 7. dešťové kapky – kapky deště 8. Letenské sady – sady na Letné 9. mechovou vrstvou – vrstvou mechu 10. salátové sazeničky – sazeničky salátu
1. přípravy na ples – plesové přípravy 2. stráně Vltavy – vltavské stráně, zelení bříz – březovou zelení 3. kamennou hráz – hráz z kamení 4. záhony tulipánů a pivoňek – tulipánové a pivoňkové záhony 5. krásy hor – horské krásy 6. zřícenině hradu – hradní zřícenině 7. ulice města – městské ulice, světly neonů – neonovými světly 8. krkonošské hřebeny – hřebeny Krkonoš 9. cesta lesem – lesní cesta 10. vrcholy hor – horské vrcholy
1. Nejstarší zachovaná lékařská kniha pochází z Číny. – postupně rozvíjející 2. Do pokoje vstoupila vysoká, štíhlá, urostlá dívka. – několikanásobný 3. Čekal nás dlouhý, únavný, vyčerpávající den. – několikanásobný 4. V dálce se objevily první šedivé střechy stavení. – postupně rozvíjející 5. Naše babička byla hodná, obětavá, pracovitá a skromná žena. – několikanásobný 6. Hana je sympatická, usměvavá, milá a zdvořilá dívka. – několikanásobný 7. Bylo krásné zasněžené prosincové odpoledne. – postupně rozvíjející 8. Každé jaro pokrývají pampelišky zahradu něžnými žlutými kvítky. – postupně rozvíjející 9. Čerstvě posečená tráva vydávala sladkou sennou vůni. – postupně rozvíjející 10. Lucie obývala krásný, slunný pokoj. – několikanásobný 11. Vtipná, veselá i užitečná zábava příjemně ubíhala. – několikanásobný 12. Tým skokanů na lyžích překvapil na zimních olympijských hrách. – postupně rozvíjející
1. Hračky rozházené po pokoji svědčily o přítomnosti dětí v bytě. – těsný 2. Jídelní stůl, pokrytý svátečním ubrusem, se prohýbal pod množstvím dobrot. – volný 3. Přiblížily se prázdniny, nejkrásnější část roku. – přístavek 4. Zděná kaplička, stojící pod zkroucenými větvemi staré jabloně, mě upoutala svou tichou krásou. – volný 5. Jediný blesk skolil lípu, staletou strážkyni chalup krčících se kolem ní. – přístavek 6. Kopečky jsou na mapě natřeny plavou barvou, podobající se vyschlé hlíně. – volný 7. Okolo zahrádky mého dětství tekla potok, zacloněný vrbami a olšemi. – volný 8. Sportovci reprezentující naši republiku na mistrovství Evropy příjemně překvapili svými výkony. – těsný 9. Gotická katedrála, slavnostně osvětlená ze stran i zezdola, se tyčila před námi. – volný 10. Roli Libuše, nejmladší Krokovy dcery a české kněžny, mnohokrát vytvořila Marie Podvalová. - přístavek

Doplňěk

- je rozvíjející větný člen
- rozvíjí zpravidla **přísudkové sloveso**, ale zároveň se vztahuje ke jménu **v podmětu** nebo **předmětu** = má tedy dvojí závislost
- vyjadřuje vlastnost, kterou má toto jméno jen za jistého děje, nebo která se mu dějem přisuzuje
- tážeme se: jak? jaký? čím? za koho? za co? apod.

Doplňkem bývá:

- přídavné jméno, zvláště ve tvaru jmenném: Vrátil se **zdráv**.
- podstatné jméno: Zvolili ho **předsedou**.
- přechodník: **Vystoupiv** na vrchol, rozhlížel se po okolí.
- zájmeno nebo číslovka: Milan seděl na lavičce **sám**. Jana doběhla do cíle jako **první**.

Pozor!!!

Děvčata chodila **bosa**. (doplňěk)

Děvčata **byla bosa**. (součást přísudku **jmenného se sponou**)

Cvičení:

1. Ve větách určete doplňky.

1. Připadala jsem si opuštěná. 2. Milada jí ráda zmrzlinu. 3. Vít byl jmenován zástupcem vedoucího. 4. Vraceli jsme se unavení. 5. Děvčata tancovala bosa. 6. Petr se vyučil zedníkem. 7. Otec si vše opravoval sám. 8. Plzeň mi připadala hlučná. 9. Eva se cítila spokojená a šťastná. 10. Mirek zůstal nakonec opuštěný. 11. Zastihl jsem doma bratra rozčileného. 12. Petr se vyučil zedníkem. 13. Ivan doběhl závod druhý. 14. Petra přiběhla udýchaná. 15. Ondřej se vrátil živ a zdrav.

2. Určete, ve které větě je doplňěk a ve které přísudek jmenný se sponou.

1. Večer jsem byl bezstarostný a čilý. 2. Večer jsem se cítil bezstarostný a čilý. 3. Havíři tu stáli nerozhodní. 4. Havíři byli nerozhodní. 5. Bratr se vyučil opravářem lokomotiv. 6. Bratr se stal opravářem lokomotiv. 7. Po této zkušenosti se liška stala opatrnější. 8. Po této zkušenosti liška působila jako opatrnější. 9. Město vypadalo tiché a liduprázdné. 10. Město bylo tiché a liduprázdné. 11. Některý starší člověk se necítí už zcela zdravý. 12. Některý starší člověk už není zcela zdrav.

Řešení:

1. 1. opuštěná 2. ráda 3. zástupcem 4. unavení 5. bosa 6. zedníkem 7. sám 8. hlučná 9. spokojená a šťastná 10. opuštěný 11. rozčileného 12. zedníkem 13. druhý 14. udýchaná 15. živ a zdrav

2. 1. byl bezstarostný a čilý – přísudek jmenný se sponou 2. bezstarostný a čilý – doplňěk 3. nerozhodní – doplňěk 4. byli nerozhodní – přísudek jmenný se sponou 5. opravářem – doplňěk 6. se stal opravářem – přísudek jmenný se sponou 7. se stala opatrnější – přísudek jmenný se sponou 8. opatrnější – doplňěk 9. tiché a lidu-

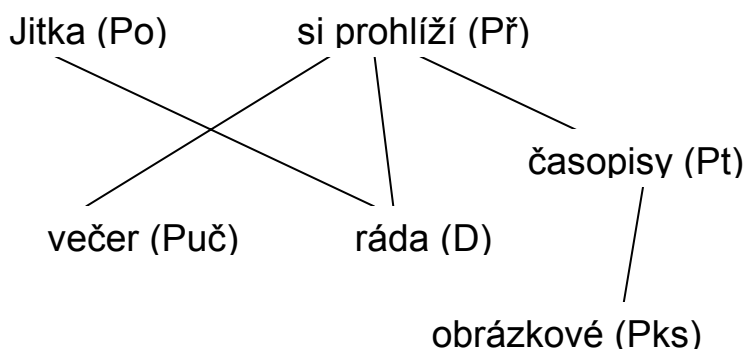
prázdné – doplněk 10. bylo tiché a liduprázdné – přísudek jmenný se sponou
11. zdravý – doplněk 12. není zdrav – přísudek jmenný se sponou

Cvičení:

Zásobník vět pro určování větných členů

Ukázka stavby věty jednoduché:

Po Puč D Př Pks Pt 4. p
Jitka si večer ráda prohlíží obrázkové časopisy.

6. ročník

1. Zahradu zalévalo měsíční světlo.
2. Vyprovodila jsem spolužačku ke dveřím.
3. Budova naší školy je obrovská.
4. Z šedé oblohy se sype sníh.
5. Sál byl plný obrazů.
6. Jirka vypravoval o zájezdu chlapcům a děvčatům.
7. Všichni zemědělci se odpovědně připravují na žňové práce.
8. Vycvičení psi zachytili stopu zajíce.
9. Mladý lovec si vyšel ráno do lesa.
10. Pokosená tráva voněla do otevřených oken.
11. Ve vysoké trávě se objevila hlava s velkým klem.
12. Před dávnými časy pokrývaly krajinu rozsáhlé lesy.
13. Včera mně sestra přinesla lístek do Národního divadla.
14. Karkulka přinesla babičce košíček s bábovkou.
15. Malé děti se tísnily kolem rozbitého umyvadla.

7. – 9. ročník

1. Na Staré bělidlo přicházeli každoročně četní hosté z okolí.
2. Nemluvně bylo zachráněno jako první.
3. Letos začneme realizovat velmi nákladnou rekonstrukci hradu.
4. Byl pozván do Ameriky jako náš špičkový odborník.
5. Dopravní situace světových velkoměst je velmi složitá.
6. Květinu malého prince jsem poznal velice brzy.
7. Racky i čápy vidával na svých toulkách velice často.

8. Každá matka by ráda viděla své děti šťastné.
9. Žáci se sešli ve třídě k projednání příprav na školní akademii.
10. Přes nepříznivé počasí začali zemědělci sklízet obilí včas.
11. Za pěkného počasí jsme chodili na koupaliště.
12. Malý chlapec spal velmi tvrdě.
13. Vláda nemohl jít pro nemoc do školy.
14. Záhonek fial a hledíků zakryl otvor zasypaného sklepa.
15. V nejjižnější části Afriky žijí obrovští kapšτί lvi.
16. Po mé pravé straně začínalo slunce růžovět za stuhami mraků.
17. Přes časné ráno a jasné nebe ležel nad městem jemný opar.
18. Průhledný opar soumraku tiše naplňoval ulici.
19. Na Ledném vrchu se chlapci usadili na kmenech pokácených dubů.
20. Do hlediště se pomalu začínali trousit lidé.

Řešení: 6. ročník

1. zahradu – předmět, zalévalo – přísudek, měsíční – přívlastek shodný, světlo – podmět
2. já – nevyjádřený podmět, vyprovodila jsem – přísudek, spolužačku – předmět, ke dveřím – příslovečné určení místa
3. budova – podmět, naší – přívlastek shodný, školy – přívlastek neshodný, je obrovská – přísudek jmenný se sponou
4. šedé – přívlastek shodný, z oblohy – příslovečné určení místa, se sype – přísudek, sníh – podmět
5. sál – podmět, byl plný – přísudek jmenný se sponou, obrazů – předmět
6. Jirka – podmět, vypravoval – přísudek, o zájezdu – předmět, chlapcům a děvčatům – několikanásobný předmět
7. všichni – přívlastek shodný, zemědělci – podmět, odpovědně – příslovečné určení způsobu, se připravují – přísudek, žňové – přívlastek shodný, na práce – předmět
8. vycvičení – přívlastek shodný, psi – podmět, zachytili – přísudek, stopu – předmět, zajíce – přívlastek neshodný
9. mladý – přívlastek shodný, lovec – podmět, si vyšel – přísudek, ráno – příslovečné určení času, do lesa – příslovečné určení místa
10. pokosená – přívlastek shodný, tráva – podmět, voněla – přísudek, otevřených – přívlastek shodný, do dveří – příslovečné určení místa
11. vysoké – přívlastek shodný, v trávě – příslovečné určení místa, se objevila – přísudek, hlava – podmět, velkým – přívlastek shodný, s klem – přívlastek neshodný
12. dávnými – přívlastek shodný, před časy – příslovečné určení času, pokrývaly – přísudek, krajinu – předmět, rozsáhlé – přívlastek shodný, lesy – podmět
13. včera – příslovečné určení času, mně – předmět, sestra – podmět, přinesla – přísudek, lístek – předmět, Národního – přívlastek shodný, do divadla – přívlastek neshodný
14. Karkulka – podmět, přinesla – přísudek, babičce – předmět, košíček – předmět, s bábou – přívlastek neshodný
15. malé – přívlastek shodný, děti – podmět, se tísnily – přísudek, rozbitého – přívlastek shodný, kolem umyvadla – příslovečné určení místa

Řešení: 7. – 9. ročník

1. staré – přívlastek shodný, na bělidlo – příslovečné určení místa, přicházeli – přísudek, každoročně – příslovečné určení času, četní – přívlastek shodný, hosté – podmět, z okolí – přívlastek neshodný

2. nemluvně – podmět, bylo zachráněno – přísudek, jako první – doplněk
3. letos – příslovečné určení času, začneme realizovat – přísudek, velmi – příslovečné určení míry, nákladnou – přívlastek shodný, rekonstrukci – předmět, hradu – přívlastek neshodný
4. byl pozván – přísudek, do Ameriky – příslovečné určení místa, náš, špičkový – přívlastky shodné, jako odborník – doplněk
5. dopravní – přívlastek shodný, situace – podmět, světových – přívlastek shodný, velkoměst – přívlastek neshodný, je složitá – přísudek jmenný se sponou, velmi – příslovečné určení míry
6. květinu – předmět, malého – přívlastek shodný, prince – přívlastek neshodný, jsem poznal – přísudek, velice – příslovečné určení míry, brzy – příslovečné určení času
7. racky i čápy – předmět několikanásobný, vidíval – přísudek, na toulkách – příslovečné určení místa, svých – přívlastek shodný, velice – příslovečné určení míry, často – příslovečné určení času
8. každá – přívlastek shodný, matka – podmět, by viděla – přísudek, ráda – doplněk, své – přívlastek shodný, děti – předmět, šťastné – doplněk
9. žáci – podmět, se sešli – přísudek, ve třídě – příslovečné určení místa, k projednání – příslovečné určení účelu, příprav – přívlastek neshodný, na akademii – přívlastek neshodný, školní – přívlastek shodný
10. přes počasí – příslovečné určení přípustky, nepříznivé – přívlastek shodný, začali sklízet – přísudek, zemědělci – podmět, obilí – předmět, včas – příslovečné určení času
11. za počasí – příslovečné určení podmínky, pěkného – přívlastek shodný, jsme chodili – přísudek, na koupaliště – příslovečné určení místa
12. malý – přívlastek, chlapec – podmět, spal – přísudek, velmi – příslovečné určení míry, tvrdě – příslovečné určení způsobu
13. Vláda – podmět, nemohl jít – přísudek, pro nemoc – příslovečné určení příčiny, do školy – příslovečné určení místa
14. záhonek – podmět, fial a hledíků – přívlastek neshodný několikanásobný, zakryl – přísudek, otvor – předmět, zasypaného – přívlastek shodný, sklepa – přívlastek neshodný
15. v části – příslovečné určení místa, nejjižnější – přívlastek shodný, Afriky – přívlastek neshodný, žijí – přísudek, obrovští kapšti – přívlastky shodné postupně rozvíjející, lvi – podmět
16. po straně – příslovečné určení místa, mé pravé – přívlastky shodné postupně rozvíjející, začínalo růžověť – přísudek, za stuhami – příslovečné určení místa, mraků – přívlastek neshodný
17. přes ráno a nebe – několikanásobné příslovečné určení přípustky, časné – přívlastek shodný, jasné – přívlastek shodný, ležel – přísudek, nad městem – příslovečné určení místa, jemný – přívlastek shodný, opar – podmět
18. průhledný – přívlastek shodný, opar – podmět, soumraku – přívlastek neshodný, tiše – příslovečné určení způsobu, naplňoval – přísudek, ulici – předmět
19. na vrchu – příslovečné určení místa, Ledném – přívlastek shodný, se usadili – přísudek, chlápci – podmět, na kmenech – příslovečné určení místa, pokácených – přívlastek shodný, dubů – přívlastek neshodný
20. do hlediště – příslovečné určení místa, se začínali trousit – přísudek, pomalu – příslovečné určení způsobu, lidé – podmět

Souvětí

- **souřadné** – aspoň dvě věty hlavní: Otec vstoupil do dveří a díval se ven.
- **podřadné** – jedna věta hlavní + věty vedlejší: Četl jsem, co mi napsal.

Spojení vět v souvětí:

souřadném

- spojkami souřadícími
- beze spojek

podřadném

- spojkami podřadícími
- vztažnými zájmeny
- vztažnými příslovci

věta hlavní: je nezávislá na jiné větě, nemůžeme se na ni tázat

věta vedlejší: zastupuje větný člen své věty řídící, závisí mluvnicky na jiné větě, tážeme se na ni větou řídící; řídící větou může být věta hlavní i vedlejší

Na věty vedlejší se ptáme stejně jako na větné členy, vedlejší věty je zastupují.

Přehled druhů vedlejších vět

vedlejší věty	spojovací výrazy	příklad
podmětné	kdo, co, že, aby, ...	Kdo lyžuje , poznává krásy přírody. Je nutné, aby přišel .
přísudkové	jako, jak	Obloha byla, jako když ji vymete .
předmětné	že, aby, jak, ...	Zjistili, proč došlo k neštěstí .
přívlastkové	kdo, který, jenž, že, kde, kdy, aby, jak	Vážil si lidí, kteří pracují s nadšením .
doplňkové	jak, jako	Pozoroval vlak, jak mizí v zatáčce .
příslovečné místní	kde, kam, kudy, ...	Vrátil se tam, kde prožil dětství .
příslovečné časové	když, jakmile, až, ...	Až se vrátíš , budeš mít radost.
příslovečné způsobové	jak, že, pokud, aby, ...	Udělej to tak, aby byl otec spokojen .
příslovečné měrové	že, až, co, ...	Rackové křičeli, až nám uši zaléhaly .
příslovečné příčinné	protože, poněvadž, že	Nešel do školy, protože onemocněl .

přísluvečné účelové	aby, ať	Přesedl si, aby lépe viděl.
přísluvečné podmínkové	jestliže, -li, kdyby, když	Kdyby na mě počkal, šel bych s ním.
přísluvečné přípustkové	ač, ačkoli, třebaže, přestože, i když, i kdyby	Ačkoli přšelo, šli na procházku.

Cvičení:

1. Určete druh vedlejších vět.

1. Posluchači už věděli, co si mají myslet. 2. Ačkoli se některé otázky zdály snadné, vyžadovaly rychlý úsudek. 3. Kam šlápne, tam tráva neroste. 4. Řeka byla, jako by ji postříbřil. 5. Tvářil se, že přemýšlí. 6. Přesedl si, aby lépe viděl. 7. Lesník zahlédl veverka, jak mizí v koruně stromu. 8. Koupila domek, aby se měli v stáří kam odstěhovat. 9. Spí, jako by ho do vody hodil. 10. Komu se tu nedařilo, brzy kraj opustil. 11. To je ta země, kterou jsem vám sliboval. 12. Není známo, kdy se vrátí. 13. Kam nechodí slunce, tam chodí lékař. 14. Rozloučili jsme se, jakmile začalo pršet. 15. Potřeboval koutek, kde by mohl být zcela sám. 16. Pozoroval ho, jak se blíží ke kleci s kanárem. 17. Kdybychom mohli procestovat celou naši zem, viděli bychom všechny její krásy. 18. Nejlepší výsledek měl Radek, i když tomu nechtěl věřit. 19. Zastavil se, aby nabral dechu. 20. Poručík vydal rozkaz, aby vyjely tanky.

2. Nahradte vyznačené větné členy vedlejšími větami a určete jejich druh.

1. Díval jsem se na Honzíkova **rozhlížejícího se bezradně kolem sebe.** 2. Lidé, **vracející se z odpolední směny,** se zastavovali u vyhlášek na nároží. 3. **Po návratu z divadla** jsme si o představení dlouho povídali. 4. **Přes velmi nepříznivé počasí** se slavnost konala. 5. Z dalšího kola odpadli někteří favorité **pro závady na strojích.** 6. Těšíme se **na brzkou shledanou.** 7. Je nutné **vyjasnit si výhody jednotlivých metod.** 8. **Pisatel tohoto článku** znal dobře poměry v naší škole. 9. Komise měla zjistit **příčinu neštěstí.** 10. **Po odplutí ledů** voda v řece rychle opadala.

3. Nahradte vyznačené vedlejší věty větnými členy.

1. Udělám to, **jak si přeješ.** 2. Uvařila nám čaj, **abychom se zahřáli.** 3. **Bylo-li pěkné počasí,** chodili jsme se koupat. 4. Nemohl jsem jít do divadla, **protože jsem byl nemocný.** 5. V místech, **kde je vyšší nadmořská výška,** se nedaří pěstovat cukrovku. 6. Našla jsem maminku, **jak sedí** u velkého stolu uprostřed pokoje. 7. Obloha byla, jako když ji vymete. 8. Je nutné, **abychom se vrátili k původnímu návrhu.** 9. Chlapec se mi líbil, **poněvadž byl velmi hbitý.** 10. **Přestože trenér odvolal brankáře,** mužstvu se nepodařilo vyrovnat.

Řešení:

1. 1. předmětná 2. přípustková 3. příslovečná místní 4. přísudková 5. příslovečná způsobová 6. příslovečná účelová 7. doplňková 8. příslovečná účelová 9. příslovečná způsobová 10. podmětná 11. přívlastková 12. podmětná 13. příslovečná místní 14. příslovečná časová 15. přívlastková 16. doplňková 17. příslovečná podmínková 18. příslovečná přípustková 19. příslovečná účelová 20. přívlastková
2. 1. ... jak se rozhlíží kolem sebe – doplňková 2 ... kteří se vraceli z odpolední směny – přívlastková 3. Když jsme se vrátili z divadla – příslovečná časová 4. Přestože bylo nepříznivé počasí – příslovečná přípustková 5. ... protože měli závady na strojích – příslovečná příčinná 6. ... až se brzy shledáme – předmětná 7. ... abychom si vyjasnili výhody jednotlivých metod – podmětná 8. Kdo psal tento článek – podmětná 9. ... proč se stalo neštěstí – předmětná 10. Když odpluly ledy – příslovečná časová
3. 1. Udělám to podle tvého přání. 2. Uvařila nám čaj pro zahřátí. 3. Za pěkného počasí jsme se chodili koupat. 4. Nemohl jsem jít do divadla pro nemoc. 5. V místech s vyšší nadmořskou výškou se nedaří pěstovat cukrovku. 6. Našla jsem maminku sedící u velkého stolu uprostřed pokoje. 7. Obloha byla jako vymetená. 8. Je nutný návrat k původnímu návrhu. 9. Chlapec se mi líbil pro svou hbitost. 10. I přes odvolání brankáře se mužstvu nepodařilo vyrovnat.

Souvětí souřadné

poměr mezi větami

slučovací

(věty se k sobě prostě řadí)

stupňovací

(druhá věta zesiluje obsah věty první)

odporovací

(obsah druhé odporuje větě první)

vylučovací

(buď platí jedna věta, nebo druhá)

příčinný

(druhá věta vyslovuje důvod, příčinu věty první)

důsledkový

(druhá věta obsahuje důsledek věty první)

typické spojky

a, i, ani, nebo, také, pak, hned – hned, napřed – potom

ba, dokonce, ba i, ba ani, nejen – ale i, nejen – nýbrž

ale, však, avšak, jenže, nýbrž, sice – ale

buď – nebo, anebo, či

neboť, vždyť, totiž

proto, a proto, tedy, tudíž, tak, a tak

příklad

Vzduch byl klidný a roklinu naplňovaly vůně pahorků.

Pršelo jako z konve, ba i kroupy bubnovaly na střechy.

Zapraskaly výstřely, ale lidé se ani nepohnuli.

Buď si hrajte, nebo si něco čtěte.

Požár se rychle šířil, neboť vál prudký vítr.

Čas kvapí, a proto se dejme do práce.

Mezi větami v souvětí souřadném píšeme **čárku**, nedělá se jen před spojkami **a, i, ani, nebo** ve spojení slučovacím:

Slíbil pomoc a slib dodržel. (poměr slučovací)

Slíbil pomoc, a slib nedodržel. (poměr odporovací = ale slib nedodržel.)

Čárkou oddělujeme věty také tehdy, je-li **a** součástí spojovacích výrazů **a proto, a tedy, a tak, a přece** apod.

Cvičení:

1. Určete poměr mezi hlavními větami.

1. Vy jste šťastný člověk, proto je s vámi všem dobře. 2. Buď představení ještě nekončilo, nebo se rodiče zastavili u známých. 3. Některé léky se vydávají jen na lékařský předpis, neboť by v rukou neodborníků mohly způsobit vážné škody. 4. Na pouti řádily děti na houpačkách a kazily si žaludek cukrovou vatou. 5. Ohlédl jsem se, nikoho jsem však neviděl. 6. Pršelo jako z konve, ba i kroupy zabubnovaly na taškové střechy. 7. Požár se rychle šířil, neboť váł prudký vítr. 8. Metuje je horská říčka, a proto má i v létě studenou vodu. 9. Nohy sice hodně bolely, ale účastníci dálkového pochodu se nevzdali. 10. Babička si ve svých osmdesáti letech nejen všechno obstarala sama, ale i nemocné sousedce pomáhala. 11. Věděl jsem to, ale teď si nemohu vzpomenout. 12. Vzala si hrníček s kávou a usedla na své místo na stoličku. 13. V lese mohou být zmije, a tak se mějte na pozoru.

2. Určete poměr mezi hlavními větami a doplňte čárky.

1. Pavlína se velmi podobala matce a přece byly nekonečně rozdílné. 2. Šli jsme hodinu a ještě jsme neviděli konec lesa. 3. Potok zde protéká řídkým lesem a valí se přes balvany. 4. Otočil jsem se k západu a spatřil jsem sněhobílý vrchol tyčící se za tmavým nočním lesem. 5. Západní vítr foukal celou noc a vysoušel listí na stromech. 6. Čas kvapí a tak se dejme do práce. 7. Stezka se ztrácí v lese a z luk se plíží závoje mlh. 8. Museli jsme se schovat začalo totiž pršet. 9. Hned zpíval kos hned skřivánek trylkoval. 10. Ráno byla obloha jasná v poledne však začalo pršet. 11. Bude poledne a je šero. 12. V létě se tu můžete toulat celý den a nepotkáte živou duši. 13. Ledy praskaly a nadešlo tání.

Řešení:

1. 1. důsledkový 2. vylučovací 3. příčinný 4. slučovací 5. odporovací 6. stupňovací 7. příčinný 8. důsledkový 9. odporovací 10. stupňovací 11. odporovací 12. slučovací 13. důsledkový
1. Pavlína se velmi podobala matce, a přece byly nekonečně rozdílné. – odporovací
2. Šli jsme hodinu, a ještě jsme neviděli konec lesa. – odporovací
3. Potok zde protéká řídkým lesem a valí se přes balvany. – slučovací
4. Otočil jsem se k západu a spatřil jsem sněhobílý vrchol... – slučovací
5. Západní vítr foukal celou noc a vysoušel listí na stromech. – slučovací
6. Čas kvapí, a tak se dejme do práce. – důsledkový

Cvičení:

Určete stavbu následujících složitých souvětí – věty hlavní a vedlejší, druh vedlejších vět a poměr mezi větami.

1. Ačkoli mrzlo, necítil zimu, neboť vzduch byl nehybný.
2. Leželi jsme v trávě a odhadovali, že půlnoc je už nedaleko.
3. Jedna chudá vdova bydlila v chaloupce pod strání, měla pět dětí a nemohla je uživit.
4. Kdybyste mě postavili na palouček se zavázanýma očima, povím vám bezpečně, odkud se ozývá sýkorka.
5. Ačkoli byl značně unaven, vesloval dále, neboť vítězství bylo na dosah ruky.
6. Díval se do krajiny, s níž se cítil spřízněn, s níž byl spoutáván stále mocnějším citem i poznáním.
7. Viděl řeku, jak přichází z dálky, jak skáče přes kameny, jak se klidní a jak přepadá přes splav.
8. Když vyhráli svůj slavný zápas se Slávií, skoupili všechny noviny, kde byly o nich sáhodlouhé články a jejich fotografie, a přivezli je mamince.
9. Myslím, že byste ztratili trpělivost, kdybych vám měl vyprávět, jak se to všechno zběhlo.
10. Lesník chodí celé dny a noci po lesích, kudy obyčejní lidé nechodí, vidí, co oni nevidí, slyší, co oni neslyší.
11. Když odešel z klubovny poslední člen, seděl tam výbor ještě dlouho, ale nepodařilo se všechny přesvědčit, že je nutné vytrvat až do zimy.
12. Napište to tak, aby každý viděl, jaké bylo smýšlení lidu, jenž povstal.
13. Když zapadlo slunce, ozývalo se v dáli temné hučení, jako by tam zuřila bouře.
14. Když jsme se pár hodin prospali a vystoupili z letadla, shledali jsme, že kra je velmi tenká, že její povrch je celý pokrytý loužemi.
15. Smutně chodil po zemi Prométheus a marně hledal živé bytosti, které by chodily vzpřímeně jako on a které by se mu podobaly tváří.

Řešení:

1. v. v. příslovečná přípustková, věta hlavní, věta hlavní – poměr příčinný, souvětí souřadné
2. věta hlavní, věta hlavní – poměr slučovací, v. v. předmětná, souvětí souřadné
3. věta hlavní, věta hlavní, věta hlavní – poměry slučovací, souvětí souřadné
4. v. v. příslovečná podmínková, věta hlavní, v. v. předmětná, souvětí podřadné
5. v. v. příslovečná přípustková, věta hlavní, věta hlavní – poměr příčinný, souvětí souřadné
6. věta hlavní, v. v. přívlastková, v. v. přívlastková – mezi vedlejšími větami poměr slučovací, souvětí podřadné
7. věta hlavní, v. v. doplňková, v. v. doplňková, v. v. doplňková, v. v. doplňková – poměry mezi vedlejšími větami slučovací, souvětí podřadné
8. v. v. příslovečná časová, věta hlavní, v. v. přívlastková, věta hlavní – poměr slučovací, souvětí souřadné
9. věta hlavní, v. v. předmětná, v. v. příslovečná podmínková, v. v. předmětná, souvětí podřadné
10. věta hlavní, v. v. přívlastková, věta hlavní, v. v. předmětná, věta hlavní, v. v. předmětná – poměry mezi hlavními větami slučovací, souvětí souřadné
11. v. v. příslovečná časová, věta hlavní, věta hlavní, v. v. předmětná - poměr mezi hlavními větami odporovací, souvětí souřadné

12. věta hlavní, v. v. příslovečná způsobová, v. v. předmětná, v. v. přívlastková, souvětí podřadné
13. v. v. příslovečná časová, věta hlavní, v. v. přívlastková, souvětí podřadné
14. v. v. příslovečná časová, v. v. příslovečná časová – mezi nimi poměr slučovací, věta hlavní, v. v. předmětná, v. v. předmětná – mezi nimi poměr slučovací, souvětí podřadné
15. věta hlavní, věta hlavní, v. v. přívlastková, v. v. přívlastková – poměr mezi hlavními větami slučovací, poměr mezi vedlejšími větami slučovací, souvětí souřadné

Zvláštnosti větného členění

Zvláštnosti větného členění jsou volně vloženy do věty, **nejsou větnými členy** a oddělujeme je **čárkami**. Jsou to:

- **vsuvka:** Přihodilo se to, **vzpomínám si**, právě před rokem.
Některé ustálené vsuvky, zpravidla vyjádřené jedním slovem, se čárkami oddělovat nemusí:
Řekněte to **prosím** svým známým.
Tak to bude **myslím** nejlepší.
- **oslovení:** Půjdeš, Jirko, se mnou?
Jirko, půjdeš se mnou?
Půjdeš se mnou, Jirko?
- **citoslovce:** Haló, slyšíš mě?
Citoslovce neoddělujeme čárkami:
  - následuje-li po něm zvolání: Ach mámo, mamičko...
  - nahrazuje-li větný člen: Žába žbluňk do vody.
- **samostatný větný člen:**
Matka, ta se dětem obětovala.
Je tam krásně, **na horách**.
Větný člen se někdy klade pro zdůraznění a významové vytčení mimo větu.
- **neúplná věta:** Ptal jsem se ho, **ale on nic**.
Je to větný celek, ve kterém je vynechán důležitý větný člen, zpravidla holý přísudek, zřejmý ze situace nebo souvislosti.

Psaní čárky ve větě jednoduché

Ve větě jednoduché se čárkami oddělují:

- **samostatný větný člen, oslovení, citoslovce, vsuvka**
(viz zvláštnosti větného členění)
- **členy několikanásobných větných členů**
nejsou-li spojeny slučovacími spojkami **a, i, ani, nebo**
Rozvodněná řeka nesla **kupy sena, kmeny a klády, lávku, vůz, překocené lodky i celé ploty**.
- **přístavek**
T. G. Masaryk, **zakladatel samostatného Československa a jeho první prezident**, se narodil v Hodoníně na Moravě.

- **volný přívlastek**

Horská silnice, **hrbolatá štěrkem**, prudce stoupala do kopců.

- **volně připojený doplněk**

Chlapec šel s maminkou, **pomáhaje jí nést kufr a tašku**.

Cvičení:

Rozhodněte, zda se napíše ve větách jednoduchých čárka a proč.

1. To se týká také vás děti. 2. První to se rozumí zahlédl kolébku pan Pivoda. 3. Hola kde jste kdo. 4. Hluk zvolna tichl slábl a zanikal. 5. Stará paní strážkyně muzea provádí návštěvníky. 6. Bylo to zdá se mi loni o Vánocích. 7. Ach to bylo dobrodružství. 8. Je vyšší než já. 9. Tak mi to dědo vypravuj. 10. Vrabec frrr a už byl na střeše. 11. Werichovy pohádky ty čtu nejraději. 12. Byl to vysoký urostlý blondák. 13. Ženy nakládaly do vozů mrkev cibuli hlávky zelí a kapustu. 14. Obloha byla modrá čistá bez mráčku. 15. Okna domů výkladní skříně reflektory aut se začaly rozsvěcet. 16. Ve stánku prodávali nevkusné upomínkové předměty. 17. Letadlo se snášelo k zemi jako velký stříbřitý pták. 18. Rád jsem s tatínkem navštěvoval muzea galerie výstavy. 19. Mnohé básně Jaroslava Seiferta nositele Nobelovy ceny jsou věnovány Praze. 20. Kluci děvčata dědečkové babičky se sešli na návsi. 21. Není vám zima dědečku? 22. Pavlu tu míval ze všech dětí nejraději. 23. Ráno odpoledne navečer byly děti nejraději na zahradě. 24. Slyšel jsem morčátko v krabici pobíhat šramotit popí pávat. 25. Tvářil se lhostejně a nenuceně zakrýváje tak svůj zármutek. 26. Muzika hrála břinkala. 27. Objevil se černo vlasý číšník s úzkým černým knírem a utěrkou přehozenou přes levou paži. 28. Předpisy potřebné k provedení tohoto zákona vydá vláda.

Řešení:

1. To se týká vás, děti. – oslovení 2. První, to se rozumí, zahlédl kolébku pan Pivoda. – vsuvka 3. Hola, kde jste kdo. – citoslovce 4. Hluk zvolna tichl, slábl a zanikal. – několikanásobný přísudek 5. Stará paní, strážkyně muzea, provádí návštěvníky. – přístavek 6. Bylo to, zdá se mi, loni o Vánocích. – vsuvka 7. Ach, to bylo dobrodružství. – citoslovce 8. Je vyšší než já – čárku nepíšeme, než nespojuje věty 9. Tak mi to, dědo, vypravuj. – oslovení 10. Vrabec frrr a už byl na střeše. – bez čárky, citoslovce nahrazuje přísudek 11. Werichovy pohádky, ty čtu nejraději. – samostatný větný člen 12. Byl to vysoký, urostlý blondák. – přívlastek několikanásobný 13. Ženy nakládaly do vozů mrkev, cibuli, hlávky zelí a kapustu. – několikanásobný předmět 14. Obloha byla modrá, čistá, bez mráčku. – několikanásobný přísudek jmenný se sponou 15. Okna domů, výkladní skříně, reflektory aut se začaly rozsvěcet. – několikanásobný podmět 16. Ve stánku prodávali nevkusné upomínkové předměty. – bez čárky, přívlastek postupně rozvíjející 17. Letadlo se snášelo k zemi jako velký stříbřitý pták. – bez čárky, přívlastek postupně rozvíjející 18. Rád jsem s tatínkem navštěvoval muzea, galerie, výstavy. – několikanásobný předmět 19. Mnohé básně Jaroslava Seiferta, nositele Nobelovy ceny, jsou věnovány Praze. – přístavek 20. Kluci, děvčata, dědečkové, babičky se sešli na návsi. – několikanásobný podmět 21. Není vám zima, dědečku? – oslovení 22. Pavlu, tu míval ze všech dětí nejraději. – samostatný větný člen 23. Ráno, odpoledne, navečer byly děti na zahradě. – několikanásobné příslovečné určení času 24. Slyšel jsem morčátko v krabici pobíhat, šramotit, popí pávat. – několikanásobný doplněk 25. Tvářil se lhostejně a nenuceně, zakrýváje tak

svůj zármutek.- několikanásobný doplněk 26. Muzika hrála, břinkala. – několikanásobný přísudek slovesný 27. Objevil se černovlasý číšník, s úzkým černým knírem a utěrkou přehozenou přes levou paži. – přívlastek volný 28. Předpisy potřebné k provedení tohoto zákona vydá vláda. – přívlastek těsný, čárku nepíšeme

Psaní čárky v souvětí

Čárkou oddělujeme:

- **souřadně spojené věty hlavní a vedlejší, nejsou-li spojeny slučovacími spojkami a, i, ani, nebo**

Holčička pádila svahem dolů a dusot tatínkových kroků zněl za ní.
(poměr slučovací – čárku nepíšeme)

Ruce měli upracované, ale tváře jim hořely nadšením.
(poměr odporovací – čárku píšeme)

- **vždy větu vedlejší od věty hlavní**

Jana se vrátila domů, protože zapoměla domácí úkol.

- **jestliže spojka a spojuje věty v poměru odporovacím, píšeme před ní čárku, stejně jako před spojkou nebo spojuje-li věty v poměru vylučovacím**

Slunce je ještě za horami, a dědina je již vzhůru. Uklidněte se, nebo ukončím zápas.

- **spojovací výrazy a proto, a tedy, a tak, a přece**

Neustále pršelo, a proto se raději věnovala ručním pracím.

- **z obou stran větu vedlejší, je-li vložena do věty řídicí**

V tu chvíli muž, **který střežil vězně**, vyšel na chodbu.

- **z obou stran větu vedlejší, která je vložena mezi věty hlavní v poměru slučovacím, v takovém případě píšeme čárku před spojkou a, nikoli až před vedlejší větou**

Těšili jsme se na babičku, **a když nepřijela**, byli jsme zklamaní.

- **před a tehdy, když vedlejší věta stojí před spojkou a následující věty hlavní**

Vařila nemocnému všelijaké koření, které jí kdo poradil, a těšila se, že se mu uleví.

- **před než a jako** pokud spojují věty

Tváří se, jako by neuměl do pěti napočítat. Je velký jako já. – bez čárky, spojuje větné členy

- **před druhým z dvojitých spojovacích výrazů**

Ani lístek se nepohnul, ani hlásek se neozval.

Cvičení:

Doplňte čárky v souvětích.

1. Seděl jsem na verandě a sledoval jsem jak déšť rovnoměrně dopadá na všechno kolem. 2. Lidé mívají rádi úplněk a nevědí proč. 3. Zmizel než bys řekl švec. 4. Muž který vstoupil prošel mlčky místností k velkému roštu kde se otáčelo na rožni několik kuřat. 5. Na nádraží na mě nikdo nečekal a tak jsem se vydal do města sám. 6. Lehli jsme si do stínu a protože nás vedro pronásledovalo i zde skočili jsme raději do vody. 7. Byl jsem nesmírně rád že jsem s Alicí a na její úspěch jsem byl nesmírně pyšný. 8. Ohlédl jsem se a nikoho jsem neviděl. 9. Původně jsem měl v úmyslu zalézt do spacího pytle ale noc byla tak teplá že to bylo zbytečné. 10. Sešli jsme se u Kemlinků abychom se poradili a paní Kemlinková nám dala kávu a buchtu abychom se posilnili na tu dalekou cestu. 11. Viděl jsem Janu jak opatrně bere balík ze stolu a jak odchází ke dveřím. 12. Slunce svítí nebe je modré v zahradě všechno kvete a když se ráno probudím jsem zase ráda na světě. 13. Zrudl jsem jako bych byl přistižen při něčem nekalém a zakoktal jsem ranní pozdrav. 14. Králevic si připásal k boku meč vzal na rameno samostříl zastrčil za pás několik kalených střel a šel do zahrady hlídat. 15. Jirka vypátral kdo objevil jejich tajnou skrýš a odnesl poklad na bezpečnější místo. 16. Mám dojem že se na mě Otká hněvá a nevím proč. 17. Čechové prohlásili že Libuše je ze tří sester nejmoudřejší a proto se stane kněžnou. 18. Náves byla prázdná protože dospělí sušili seno na lukách a děti se koupaly v řece. 19. Jaromil starci poděkoval a když odešel vzal své zahradnické náradí a šel po své práci. 20. Celý den jsem pilně pracoval abych byl včas hotov a únavu jsem pocítil až večer.

Řešení:

1. Seděl jsem na verandě a sledoval jsem, jak déšť rovnoměrně dopadá na všechno kolem. 2. Lidé mívají rádi úplněk, a nevědí proč. 3. Zmizel, než bys řekl švec. 4. Muž, který vstoupil, mlčky prošel místností k velkému roštu, kde se otáčelo na rožni několik kuřat. 5. Na nádraží na mě nikdo nečekal, a tak jsem se vydal do města sám. 6. Lehli jsme si do stínu, a protože nás vedro pronásledovalo i zde, skočili jsme raději do vody. 7. Byl jsem nesmírně rád, že jsem s Alicí, a na její úspěch jsem byl nesmírně pyšný. 8. Ohlédl jsem se, a nikoho jsem neviděl. 9. Původně jsem měl v úmyslu zalézt do spacího pytle, ale noc byla tak teplá, že to bylo zbytečné. 10. Sešli jsme se u Kemlinků, abychom se poradili, a paní Kemlinková nám dala kávu a buchtu, abychom se posilnili na tu dalekou cestu. 11. Viděl jsem Janu, jak opatrně bere balík ze stolu a jak odchází ke dveřím. 12. Slunce svítí, nebe je modré, v zahradě všechno kvete, a když se ráno probudím, jsem zase ráda na světě. 13. Zrudl jsem, jako bych byl přistižen při něčem nekalém, a zakoktal jsem ranní pozdrav. 14. Králevic si připásal k boku meč, vzal na rameno samostříl, zastrčil za pás několik kalených střel a šel do zahrady hlídat. 15. Jirka vypátral, kdo objevil jejich tajnou skrýš, a odnesl poklad na bezpečnější místo. 16. Mám dojem, že se na mě Otká hněvá, a nevím proč. 17. Čechové prohlásili, že Libuše je ze tří sester nejmoudřejší, a proto se stane kněžnou. 18. Náves byla prázdná, protože dospělí sušili seno na lukách a děti se koupaly v řece. 19. Jaromil starci poděkoval, a když odešel, vzal své zahradnické náradí a šel po své práci. 20. Celý den jsem pilně pracoval, abych byl včas hotov, a únavu jsem pocítil až večer.